

lesz szüksége a versenytilalomba ütköző foglalkozás üzésére; ezen az alapon kimondta, hogy a versenytilalom hatályát vesztette, minthogy ez a feltételezés megdőlt.

(A magyar gyakorlat szellemében hasonló döntést a versenytilalommal kikötött negatív szolgáltatás gazdasági lehetetlenülésével lehetne megindokolni.)

Dr. Fürst László.

Az adóstársak helyzete a váltóelfogadó kényszeregyessége esetén.

(Reflexiók dr. Pethő Tibor és dr. Sichermann Bernát ellentétes felfogású cikkeire.)

A fenti cím alatt *Pethő* bíró ur a Magyar Jogi Szemle 1928. évf. VII. számában és a Kereskedelmi Jog 1929. évf. 2. számában *Sichermann* ügyvéd ur a Kereskedelmi Jog 1929. évf. 1. számában egymással ellentétes felfogású cikkeket irtak arról a kérdésről, hogy a váltóelfogadó kényszeregyessége kihat-e a többi váltókötelezettekre is, befolyásolja-e az elfogadó adóssal kötött kényszeregyesség a váltóbirtokos követelési igényét a többi váltóadósokkal szemben.

Miután a vita hevében a két kiváló tudású váltójogász figyelmét a váltótörvény olyan tételes rendelkezése kerülte el, amely rendelkezés a vita létjogosultságát indokolatlanná teszi, bátorkodom beleszólni a vitába, hogy a két magas jogászi tekintély érveivel szemben felettül álló még magasabb fórum a törvény vétője vessen véget eme jogvitának, amelynek mindenestre a gyakorlat látná kárát, ha akármelyik jogilag helyt nem álló álláspontot akár *Pethő* bíró ur, akár *Sichermann* Bernát ügyvéd ur jogászi tekintélye szignálná.

Pethő bíró ur álláspontját cikkeinek alábbi sorai szögezik le:

„Ha az elfogadó a kényszeregyesség során, jogerősen kiegyezik hitelezőivel, úgy a váltóösszeg kvótális hányada árán szabadult a váltókötelezettség alól, maga részéről tehát a váltót rendezte. Nyilvánvaló tehát, hogy ez a helyzet a visszkereletekre is hatással van, mert ha az elfogadó az egyezésben vállalt kötelezettségének eleget tesz, úgy a visszkeresett adósok is szabadulnak a kötelezettség alól . . . Mindez nem zárja ki, hogy a váltóbirtokos

¹ A fent ismertetett *külföldi* döntéseket (3b., c. és 6.) Jogállamban is (idei 8—9. füzet) közöltük.

quotánfelüli követelését az elfogadó adóstársaival szemben köztörvényi uton ne érvényesíthesse“.

Pethő bíró ur eme jogi megállapítását egyrészt elméleti okfejtéssel, másrészt felsőbírói határozatokkal igyekszik alátámasztani. Elméleti okoskodásának esszenciáléját második cikkének következő kitételei adják vissza:

Az a helyzet, melyet cikkemben megállapítottam, nem a váltójog *kifejezett* rendelkezéseinek folyamánya, hanem folyamánya az egyetemlegesség egy különös alakjának, a váltójogi egyetemlegességnek. A váltójogi egyetemlegesség alapja, a szolgáltatás oszthatatlan volta . . . „Ez a váltójogi egyetemlegesség e speciális mivoltában tehát nem a VT. 91. §-ból következik. A VT. 91. §-a egyetemleges kötelezettséget említ és a szó használat alkalmas arra, hogy magánjogi egyetemlegességre gondoljunk, noha az egész más jellegű“.

Pethő bíró ur álláspontját elméletileg a váltótörvényben kifejezetten nem szabályozott „váltójogi egyetemlegességgel“ indokolja.

Hivatkozik felsőbírói gyakorlatra, elvi jelentőségű határozatokra, amelyek közül a 605. számú elvi jelentőségű határozat a legszembeötlőbb, amely határozat szerint:

„a váltóhitelező által a váltókötelezettnek valamelyikével kötött egyezés a többi váltókötelezetre, csak akkor hat ki, ha velük szemben a váltóhitelező váltókövetelési jogát fenn nem tartotta, s így az egyezésnek azok váltókötelezettségére nézve, akikkel szemben a hitelező váltójogait fenntartotta, csak annyiban van jelentősége, hogy a váltóhitelező tőlük azt, amit az egyezés alapján már megkapott, nem követelheti“.

Sichermann ügyvéd ur a közfelfogás és a gyakorlat által is szankcionált ama álláspontot foglalja el, hogy az elfogadó kényszeregyezése nem befolyásolja a váltóbirtokos kvótánfelüli követelésének érvényesítését, a többi váltókötelezettekkel szemben. Álláspontjának helyességét egyrészt szintén elméleti okoskodással, másrészt a magánjogi törvénytervezet a csődtörvény és a bírói gyakorlat idevágó rendelkezéseivel erősíti.

Sichermann ügyvéd ur *Pethő* bíró ur írásfoglalását elméletileg ugyancsak az egyetemlegesség váltójogi szabályaival igyekszik megcáfolni.

„Igénytelen nézetem szerint a fennforgó kérdésben esakis a váltótörvény 91. §-ból kell kiindulnunk, e § szerint pedig a váltó kibocsátó, forgató, elfogadó és kezes a váltó minden birtokosa irányában egyetemlegesen van kötelezve. Ez egyetemlegesség hatását az általános magánjog szabályozza, amennyiben tehát a váltótörvény a felvett kérdés tekintetében rendelkezéseket nem tartalmaznak, arra ezen magánjogi szabályok alkalmazandók“.

Mind a két igazát vitató fél az egyetemlegesség utvesztőjébe téved, mind a két fél az egyetemlegesség váltójogi szabályával igyekszik az egymással homlok-egyenest ellenkező álláspont létjogosultságát igazolni, amint azonban nem magyarázza *Pethő* bíró, álláspontjának létjogosultságát a „váltójogi egyetemlegesség speciális mivolta“, ép úgy nem alkalmas a fenti álláspont megcáfolására *Sichermann* ügyvéd ur helyes állásfoglalásának a VT. 91. §-ára épített indokolása. Az egyetemlegesség legyen az váltójogi, magánjogi, vagy kereskedelmi jogi, nem jelent sem többet, sem kevesebbet, mint azt, hogy a váltóbirtokos mindegyik váltóadóstól az egész váltóösszeget követelheti. Az egyetemlegesség nem alkalmas a kérdés megoldására. A kérdést a V. t. 2. §-a ésé 67. §-a oldja meg. A váltótörvény 2. §-ában kifejezésre jut az a jogelv, hogy minden váltókötelezett a saját nyilatkozata alapján függetlenül felel az egész váltóösszegért a váltóbirtokossal szemben. Amint *Bedő Mór* kitünő könyvének 9. oldalán klasszikusan megállapítja: „a váltónyilatkozat hatálya nem a többiek egyetemleges kötelezettségében, hanem azoktól függetlenül önmagában az aláírás tényében bírja alapját, úgy, mintha mindegyik aláírás egy külön váltón volna.“

Nagy Ferenc váltójog kézikönyvének 127. oldalán a következőket mondja: „A váltókötelezettség hatályossága szempontjából tehát az egyes váltónyilatkozatok egymástól függetlenek, mindegyik önállóan bírálendő el, még akkor is, ha alakilag egyik a másiktól függ.“

A V. T. 2. §-ában kifejezésre jutó eme jogelvet megerősíti a váltótörvény 67. §-a, amely az akcessorius természetű kezesség esetén is felelőssé teszi a kezeset a váltóösszegért még akkor is, ha a főadós kötelezettsége nem állana.

A kérdés nyitja tehát nem a váltójogi egyetemlegességben, hanem abban az egymástól független kötelmi viszonyban rejlik, amely a váltókötelezetteket egyenként és külön-külön a váltóbirtokoshoz fűzi. A felhívott szakaszok világító fátylájánál világosan látjuk a *Sicher-*

mann-féle álláspont helytállóságát és rávilágítunk arra a tévedésre, amely Pethő bíró ur jogászai kitűnőséggel felépített teóriájának vesztét okozza.

Ha váltóelfogadója egy, a többi váltóadóóstól független kötelmi viszonyban áll a váltóbirtokossal, úgy ebből logikusan következik, hogy a váltóadás elfogadó kényszerelvegyezésének semmiféle befolyása nincs arra a kötelelemre, amely kötelelem a másik váltóadóóst a váltóbirtokoshoz fűzi. Ha tehát az elfogadó 40%-os egyezséget kötött és fizetett, úgy a váltóbírokos a fennmaradó 60%-ot joggal követelheti a fentiek szerint bármelyik váltóadóóstól.

Pethő bíró ur akkor téved, amikor a Kuriának fent hivatkozott rendelkezését a kényszerelvegyezésbe jutott elfogadóra is alkalmazza, mert míg a hivatkozott kuriai határozatokban kifejezésre jutó ama jogelv, hogy az elfogadóval kötött egyezés kihat a többi váltókötelezetre is, abból a vélelemből indul ki, hogy ha a váltóbirtokos az elfogadónak engedményt tett, úgy ezt az elengedést ki akarta terjeszteni valamennyi váltókötelezetre is. Ha pedig a váltóbirtokosnak nem ez volt a szándéka, kifejezetten fel kell a jogát tartania a többi váltókötelezettel szemben. Világosan megegyezik ez az okfejtés a bírói gyakorlatot megtestesítő magánjogi törvényjavaslat 1190. §-ával, amely szerint újító vagy elengedő szerződés, amelyet a hitelező az adósok egyikével köt, a többiek kötelezettségét csak az esetben szünteti meg, ha ily szándékkal kötötték.

Ezt a védelmet a kényszerelvegyezésre átplántálni nem lehet, hisz a kényszerelvegyezés akkor is létrejön, ha a váltóbirtokos hitelező ahhoz hozzá nem járul, a kényszerelvegyezés kihat arra a váltóbirtokoshitelezőre is, aki kifejezetten az egyezés ellen szavazott, aki tehát kifejezésre juttatta, hogy még az elfogadóval szemben sem hajlandó a quotális engedményre. Erre az akaratát már kifejezésre juttatott hitelezőre ráhuzni azt a vélelmet, hogy ő a rákényszerített egyezés folytán a quotánfelüli részt a többi váltóadóossal szemben elengedni óhajtja, igazán bajosan lehet. Pethő bíró ur teóriája szerint ennek a váltóhitelezőnek is meg kell jelennie a kényszerelvegyezési tárgyaláson és kifejezésre kell juttatnia azt az akaratát, hogy nem engedi el a quotán felüli részt a többi váltókötelezettekkel szemben, amikor már kifejezésre juttatta azt, hogy a váltóelfogadó adóssal szemben nem hajlandó egyezésre, — mert egyébként felfogása szerint a quotán felüli követelését csak köztörvényi úton érvényesítheti a többi adóstársakkal szemben.

Remélni szeretném, hogy a kiélezett harc hevében figyelmen kívül hagyott váltójogi rendelkezések deus ex

machinája nyugvópontra juttatja a sokat vitatott kérdést anélkül hogy a vitázó felek jogászai tekintélyén csorba esnék.

Dr. Katona Gábor.

A végrehajtási eljárás s az igényper reformjához.

Az a tény, hogy a végrehajtási eljárás s a tulajdoni igényper mai rendszere különösen az ingó-végrehajtási gyakorlatban nem válik be, felesleges bővebben magyaráznunk. A könnyű bizonyítás lehetősége és a bírói gyakorlatban megnyilvánuló messzemenő liberalizmus csábitják állandóan az adósokat arra, hogy az igényper erős fegyverét minél hatásosabban használják ki a hitelezővel szemben. Ámde e téren a jogi konstrukció is oly alapvető hibákban szenved, melyek kiküszöbölése nagy mértékben segítené elő az ingó-végrehajtás hatékonyságát és a helyzet javításának nélkülözhetetlen előfeltétele volna.

Egyik legnagyobb hiánya a végrehajtási törvénynek az, hogy a végrehajtási zálog-jog megszerzését főleg az adós tulajdonában levő ingóságokra nézve szabályozza, igen keveset intézkedik ellenben az irányban, hogy az adóst megillető jogok is zálogi jelleggel lefoglalhatók legyenek. Módot nyújt ugyan az adós követeléseinek lefoglalására, letiltására és behajtására, azonban egyrészt ez mind csak a pénzben vagy más helyettesíthető dologban kifejezett követelésre vonatkozik, másrészt a lefoglalt követelés további zálog-jogi biztosítása tekintetében sem marad önmagához következetes. Mig pl. a Vht. 79. §. értelmében az ingatlan-jelzálogjoggal biztosított követelés lefoglalása alkalmával a végrehajtó hitelező erre a jelzálogjogra nyomban aljelzálog-jogot szerez, addig az ingó tárgyra létesítendő végrehajtási alzálog-jogot jogrendszerünk nem ismeri. Ha a végrehajtató lefoglaltatja adósának ingó-kézizálogjoggal biztosított követelését, ugy e foglalás a kézizálog tárgyra egymagában még nem terjed ki, hanem a behajtási per útján kell előbb a hitelező ügygondnokának a lefoglalt követelés érvényesítése kapcsán végrehajtási jogot szereznii és csak akkor foglalhatja el az illető ingóit. Ha tudniillik az az ingó még megtalálható. Mi sem valószínűbb azonban, mint az, hogy a rosszhiszemű adós időközben lemond erről a zálogjogról, a tárgyat esetleg a másik adósra vissza is adja, úgy, hogy utóbbi azt még idejekorán elrejtetheti vagy elidegenítheti.

Ámde nemcsak a zálogjog az a dologi jog, melyre a mai rendszer szerint újabb végrehajtási zálogjog nem